

DOI: 10.26565/2786-5312-2025-101-11

УДК 327.82+821.161.2=811.131.1

Т. Ю. Черкашина

доктор філологічних наук, професор, професор кафедри романо-германської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна / гостьовий дослідник Падуанського університету;

e-mail: tetiana.cherkashyna@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6546-4565>;

GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=eO3Nj1IAAAAJ&hl=uk&oi=ao>;

RESEARCH GATE: <https://www.researchgate.net/profile/Tetiana-Cherkashyna>

Культурна дипломатія і переклад: образ України та українців через італомовні переклади української літератури 2022-2024 років

У статті актуалізується роль художнього перекладу як невід'ємного складника культурної дипломатії країни, яка покликана просувати за кордоном позитивний міжнародний імідж країни через показ її специфічних національних особливостей. З 2017 року представленням української культури у світі, у тому числі через переклад творів української літератури різними мовами, займається національна організація «Український Інститут». Вона сприяє поширенню художніх перекладів української літератури в різних країнах світу, зокрема і в Італії. Метою нашої розвідки є аналіз репрезентації автообразу та гетерообразу України та українців через італомовний переклад української літератури. Дослідження побудовано на італомовних перекладах української поезії та прози XIX – XXI століть, що були здійснені та опубліковані в Італії протягом 2022-2024 років. Основним методом дослідження став компаративний імагологічний аналіз текстів. Протягом аналізованого періоду в Італії було видано дві поетичні та одну прозову антологію творів українських авторів XIX – XXI століть, три збірки поезій окремих авторів та десять романів, повістей, щоденників класичних і сучасних українських авторів. Через призму цих перекладів було змодельовано етнообраз України як невід'ємного складника європейського інтелектуального простору, як країну багатой історії та культури. Образ українців різних епох був показаний передусім як образ сильних духом, життєлюбних, високоморальних людей з гарним естетичним смаком, для яких філософічність, любов до своєї країни є органічним складником власної етнокультури. Зі сторінок класичної української літератури XIX – початку XX ст. були зацентовані архетипні риси національного характеру українців, як-от: індивідуалізм, кордоцентризм, антеїзм. Стійкість, незламність, вміння адаптуватися навіть у найскладніших життєвих ситуаціях, як національні риси українського менталітету показано через переклад текстів XX – XXI ст.

Ключові слова: етнообраз, імагологія, італомовний переклад української літератури, культурна дипломатія, національний менталітет, образ України та українців, художній переклад.

Як цитувати: Черкашина, Т. (2025). Культурна дипломатія і переклад: образ України та українців через італомовні переклади української літератури 2022-2024 років. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*, (101), 108-115.

DOI 10.26565/2786-5312-2025-101-11

In cites: Cherkashyna, T. (2025). Cultural diplomacy and translation: the image of Ukraine and Ukrainians through Italian translations of Ukrainian literature in 2022-2024. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: Foreign Philology. Methods of Foreign Language Teaching*, (101), 108-115.

DOI 10.26565/2786-5312-2025-101-11

1. ВСТУП

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Культурна дипломатія є однією з дієвих форм зовнішньої політики, що застосовується для міжнародного просування специфічних національних культурних особливостей з метою створення позитивного міжнародного іміджу та репутації країни. За визначенням американського політолога Мілтона Каммінгса, культурна дипломатія – це «обмін ідеями, інформацією, цінностями, системами, традиціями, віруваннями та іншими аспектами культури з метою сприяння взаєморозумінню» [17]. На думку американського політолога Джозефа Ная, культурна дипломатія є дієвим інструментом «м'якої сили» ("soft power") [32], оскільки через підтримку взаєморозуміння, довіри, відкритості до культурного розмаїття, вона сприяє покращенню міжнародних відносин у багатьох сферах співпраці. Відтак підтримкою, координацією ініціатив культурної дипломатії країн світу займаються впливові міжнародні організації, зокрема один з підрозділів ООН – ЮНЕСКО (UNESCO), створений ще 1945 року з головним офісом у Парижі. Проте національні інституції, покликані просувати свої культури і мови за кордоном, почали виникати більш, ніж пів століття раніше, зокрема йдеться про французький "Institut Français" та італійський "Istituto italiano di cultura", що почали будувати мережу своїх інституцій з 1883 та 1889 року відповідно. Згодом за їх моделлю постали інші національні інституції, об'єднувальними рисами ставало те, що мережа цих державних інституцій створювалася під егідою національних міністерств закордонних справ і міністерств культури, їх роботу координували національні посольства в різних країнах світу, і основна місія цих інституцій полягала в підтримці національних митців, культурних та креативних індустрій у їхньому міжнародному розвитку; зміцненні діалогу між культурами та суспільствами; просуванні національної мови та багатомовності за кордоном; підтримці та керівництві мережею міжнародного співробітництва та культурної діяльності за кордоном.

Представленням української культури у світі та формуванням позитивного іміджу України за кордоном займається «Український Інститут» ("Ukrainian Institute") [8], заснований 2017 року наказом Кабінету Міністрів України. Як і інші національні інституції з культурної дипломатії він належить до сфери управління Міністерства закордонних справ України і своїми основними завданнями вбачає: «підвищення впізнаваності України за кордоном; розбудову міжнародного діалогу шляхом підтримки і реалізації заходів, програм і проєктів; забезпечення участі України у заходах і проєктах у галузі культури, освіти, науки, креативних індустрій (літератури, візуального, аудіального, аудіовізуального, сценічного мистецтва, архітектури, нових медіа); популяризацію української мови та

культури за кордоном; поширення українського досвіду розвитку громадянського суспільства, державотворення, відданості цінностям свободи, демократії, національної єдності» [9]. Повноцінно свою роботу він розпочав 2018 року і на сьогодні має офіційні представництва у Франції та Німеччині та численні проєкти, реалізовані в багатьох країнах світу, зокрема в Італії. Програми і проєкти «Українського Інституту» розподілено за кількома напрямками, а саме: «академічні», «візуальне мистецтво», «громадянське суспільство», «дослідження та аналітика», «кіно», «комунікаційні», «кроссекторальні», «культурна дипломатія», «література», «музика», «перформативні мистецтва» та «українська мова» [8].

Один із напрямів культурно-дипломатичної діяльності «Українського Інституту» є сприяння художньому перекладу української літератури різними мовами світу. Протягом аналізованого нами періоду найбільше художніх перекладів української літератури було здійснено на англійську мову, проте здійснювалися також переклади на арабську, білоруську, болгарську, вірменську, грузинську, іспанську, італійську, литовську, македонську, нідерландську, німецьку, польську, португальську, румунську, турецьку, фінську, французьку, хорватську, чеську, шведську, японську мови. З метою «підтримати і відзначити подвижницьку роботу перекладачів з української мови на мови світу, які відкривають світу українську літературу, а отже, справжню Україну, відтворену в текстах її письменників» [8] «Український Інститут» спільно з «Українським ПЕН» [10] та «Українським інститутом книги» [7] заснували Drahomán Prize, премію, яку щороку вручають за «високу перекладацьку майстерність» та «внесок за промоцію української літератури за кордоном» [8]. Лауреатами цієї премії в 2022 році стала Ірина Дмитришин (Франція) за переклад роману «Інтернат» Сергія Жадана французькою мовою, у 2023 – Катажина Котинська (Польща) за переклад книги «Найдовша подорож» Оксани Забужко польською мовою, вручення премії за 2024 відбудеться навесні 2025, серед номінантів довгого списку зокрема є Ярина Груша (Італія) за переклад «Лісової пісні» Лесі Українки італійською мовою.

Метою нашого дослідження є розгляд репрезентації України крізь призму італомовних перекладів української літератури, здійснених в Італії протягом 2022–2024 років. 2022 рік як рік відліку обраний нами не випадково, адже 2022 рік став роком відкриття України світом, згідно з даними Google Trends, слово «Україна» було третім за популярністю пошуком у їхній системі й першим у категорії «новини». Саме цього року значно активізувалася й українська культурна дипломатія, однією з важливих складників якої стала перекладацька діяльність, покликана здійснювати за кордоном промоцію образу України через твори українських авторів. Вагому роль у цьому відіграли вже згада-

ні «Український Інститут», «Український ПЕН» та «Український інститут книги». Програма "Translate Ukraine" від «Українського інституту книги», численні перекладацькі гранти від різних грантодавців, активна участь українських авторів у книжкових ярмарках Америки та Європи сприяли значному поширенню перекладацької діяльності з української мови різними мовами світу, у тому числі й італійською, що відображено також у довгих листах Drahomán Prize 2022-2024 років, до яких увійшли італомовні переклади творів української літератури, здійснені протягом останніх трьох років.

Об'єктом нашого дослідження є художні переклади української літератури на італійську мову, видані в Італії в 2022-2024 роках. Предметом дослідження став образ України та українців крізь призму цих художніх перекладів. Матеріалом дослідження стали 2 поетичні [16; 35] та 1 прозова [18] антології, 3 збірки поезій [20; 22; 37], 10 романів, повістей, щоденників [13; 19; 21; 23; 24; 31; 36; 38; 40; 41].

Стан дослідження та методологія. Образ України крізь призму італомовних перекладів української літератури досі не був предметом спеціальних літературознавчих чи перекладознавчих розвідок. Попередні імагологічні студії стосувалися передусім аналізу відтворення образу України в італійській літературі чи дослідження українсько-італійських контактологічних літературних зв'язків від давнини і до сьогодення. Засадничими науковими працями з вивчення українсько-італійської компаративістики є студії Дмитра Наливайка, який простежив рецепцію образу України в західноєвропейських (у тому числі й італійській) літературах XI–XVIII століть [5]; Ксенії Константищенко, яка ґрунтовно дослідила образ України в італійських текстах XIII–XVII століть [3; 4]; та Оксани Пахльовської, яка здійснила вагомий аналіз українсько-італійських літературних зв'язків XV–XX століть [6; 34]. Ми в нашому дослідженні звертаємося до методології літературної компаративістики й застосовуємо передусім метод імагологічного аналізу літературного тексту.

Якщо говорити про образ України, представлений через переклади, то до 2022 року в Італії він був представлений через нечисленні переклади передусім прозових текстів, зокрема крізь призму романів «Жовтий князь» [14] Василя Барки; «Дванадцять обручів» [12] Юрія Андруховича; «Польові дослідження з українського сексу» [39] Оксани Забужко; «Ворошиловград» [45], «Месопотамія» [46], «Інтернат» [43] Сергія Жадана; «Остання любов президента» [28], «Пікнік на льоду» [27], «Щоденник Майдану та війни» [25], «Оповідь про справжнього народного контролера» [29], «Доля папуги» [27] Андрія Куркова; «Солодка Даруся» [30] Марії Матіос, а також поезій, зокрема Юрія Тарнавського [33] та Сергія Жадана [42; 44].

При цьому, в італійській літературній традиції немає виробленого до цього сталого національного стереотипу образу України та українців, бо Україна, її національний менталітет, національна картина світу українців і сьогодні є невідомою чи маловідомою пересічному італійському читачеві, відтак 2022 рік став роком відкриття України італійцями, відкриттям передусім загальноцивілізаційним і соціокультурним і це підтверджує а к т у а л ь н і с т ь нашого дослідження.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

2.1. ОБРАЗ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНЦІВ ЧЕРЕЗ ІТАЛОМОВНІ ПЕРЕКЛАДИ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ.

Першим значним перекладацьким проектом з репрезентації образу України для італійського читача в 2022 році стало видання антології "Poeti d'Ucraina" [35], здійснене Алессандро Акіллі та Яриною Грушею.

Формат репрезентації України та українців через поетичне слово був обраний не випадково, адже, на переконання укладачів антології, «у сучасній українській культурі, від середини XIX століття до сьогодні, поезія завжди відігравала дуже сильну символічну роль, <...> поезія є чудовим ключем до спроби увійти у світ української культури у всій її складності» [35, р. 5], а відтак через поетичне слово можна чи не найкраще відчувати внутрішню сутність українського народу, доторкнутися до найтонших порухів його душі.

До згаданої антології увійшли італомовні переклади 88 поезій 34 українських поетів середини XX – початку XXI століть (більше про антологію тут [11]), які представили національний менталітет та національний психотип українців, передусім як хоробрих незламних борців за свободу та демократичні цінності, тим самим волелюбство показане основною національною рисою характеру українців.

Особливістю формування національного образу України та українців крізь призму цих поетичних перекладів є те, що, з одного боку, ми маємо справу з автообразом (представленням України та українців українськими авторами різних історичних періодів), а з іншого, – на автообраз певним чином накладається гетерообраз (адже італійські перекладачі здійснюють відбір матеріалу для перекладу залежно від власного бачення цих образів).

Антологію відкривають поезії Василя Стуса, екзистенційного поета, який і прикладом власного життя, і своїми поетичними творами репрезентував експресивний образ неконформістської людини, яка не бажала бути заручницею обставин, «об'єктом чужої волі», це образ глибоко інтелектуальної людини, зануреної у власні роздуми стосовно не стільки власного життя, скільки життя всієї своєї нації, її долі, пам'яті і через повернення до першоджерел актуалізувалося самопробудження кожного свідомого представника української нації. Вибір

цього поета і його поезії «Сто дзеркал спрямовано на мене» для відкриття цієї антології було обрано італійським перекладачем Алессандро Акіллі не випадково, на переконання укладачів антології, так само як поет відшукував себе у цій поезії, так само й український народ постійно змушений час од часу проходити страшний іспит самоствердження та національного самоусвідомлення через боротьбу, страждання, біль, щоб і собі, і світові навколо показати ким він є, яким він є справжнім, що репрезентовано також іншими українськими поезіями, вміщеними в антологію, у тому числі й поезіями написаними після 24 лютого 2022 року.

Образ України через її поезію для італійського читача було репрезентовано також у двомовній антології "Clarineti solari" [16], підготовленій 2023 року Дмитром Чистяком спільно з італійськими видавцями та перекладачами. До видання увійшло більше 50 поезій українських поетів XIX–XXI століть у перекладах італійською та французькою мовами. А також в італомовній збірці поезій Ліни Костенко "Sulle rive del fiume eterno" [22], переклад якої було здійснено Джованною Броджі та Оксаною Пахльовською в 2023 році. Ці збірки поезій репрезентують італійському читачеві образ України «як невід'ємної частки великої європейської інтелектуальної пригоди» [15], як країну багатой історії, культури, традицій, поетичне слово якої «здатне зупинити час і зробити зустріч між цивілізаціями, подіями та людьми можливою» [15].

Через синтез народнопоетичних, класичних, модерних, неомодерних засобів поетичної образності образ українців постає як образ сильних духом, життєлюбних, палких, високоморальних людей, для яких дотримання християнських чеснот, правдошукання, наполегливість при досягненні мети, уміння переборювати труднощі, любов до своєї країни є органічним складником національної етнокультури.

Водночас акцентується увага на високому естетичному смакові українців, їх музичності, ліричності, умінні через синкретизм різних видів мистецтв, поліфонізм, синестезію виражати найтонші порухи внутрішніх емоцій та почуттів.

Ще одним етнокодом українців стає їх вроджений філософізм, який дає їм змогу осмислити світ, знайти своє місце і своє призначення в ньому, відчувати себе часткою Всесвіту в цілому та української нації зокрема, знайти внутрішні ресурси для подолання драматичних ситуацій, які є невід'ємною частиною життя українського народу.

Стійкість, незламність, вміння адаптуватися навіть у найскладніших життєвих ситуаціях, як національні риси українського менталітету, репрезентовано також в українських етнообразах, що постають зі сторінок італомовних перекладів поетичних збірок сучасних українських поетес Оксани Стоміної та Ії Ківи, йдеться зокрема про збірки «Невідправлені

листи» [37] Оксани Стоміної та «Війна завжди сидить відразу на всіх стільцях» [20] Ії Ківи, що вийшли в перекладах італійською мовою в 2023-2024 роках. Поетеси особисто презентували ці збірки італійським читачам, показуючи поетичний образ зраненої, розтерзаної війною країни, знекорінених українських людей, які не втратили сили духу, й пояснюючи, що представлені в збірках поезії є, по суті, римованими репортажами того, що відбувається в Україні протягом останніх років, хроніками подій, емоцій, почуттів. Обидві збірки увібрали в себе передусім поезії, написані після 24 лютого 2022 року.

2.2. ОБРАЗ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНЦІВ ЧЕРЕЗ ІТАЛОМОВНІ ПЕРЕКЛАДИ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ.

Образ України, її історії, сучасності після Чорнобильської трагедії, здобуття незалежності, Майдану, початку російсько-української війни представлено італійському читачеві через прозові твори Сергія Жадана [40; 41], Андрія Куркова [23; 24], Юрія Андруховича [13], Тараса Прохаська [36].

Ці твори логічно продовжують вироблення образу деколонізованої України, представленого італомовними перекладами української літератури останніх десяти років. У випадку з цими виданнями, так само як і з виданнями 2014–2021 років, йдеться передусім про постколоніальне перепрочитання історії та сучасності України, як межової території, багатостолітньої території фронтиру, що постійно стикається з цивілізаційним вибором, із ствердженням власної ідентичності. Географічне становище України «на розхресті протилежних культурних впливів» [2, с. 66] призводить до того, що Україна постійно потрапляє у вир великих геополітичних криз та воєн, що, своєю чергою, загартовує українців, формує їх національний характер. Звідси, словами Ярослава Грицака, «і Богові свічку, і чортові копійчку», звідси прагнення втекти від будь-якої нової загрози як своєрідний спосіб переривання цієї 'божевільної історії', звідси вичікування чи відтягування вибору, якщо 'він може обернутися конфліктом', звідси культ 'швидкого багатства на шару: навіть трудитися, якщо заробленого достатку не можна ані одідичити, ані передати дітям?'» (цит. за: [2, с. 67]). При цьому, зі сторінок перекладених романів перед італійським читачем постає одразу два фронтири – західний, представлений романами Юрія Андруховича та Тараса Прохаська, і східний, репрезентований романами Сергія Жадана та Андрія Куркова, між якими простір складного, але водночас цікавого, переплетення візантійської, православної, римо-католицької та східної культур, які органічно увійшли в національний етнокод українців. І це багатостолітнє життя у стані фронтірності дає змогу добре впорядкувати безліч фактів українського минулого та сучасного в логічну послідовність й показати як химерно можуть переплістися

чесноти та вади постійного життя «на межі», коли свобода легко переходить в анархію, рівноправ'я в популізм, а відсутність формального права – у сваволю того, хто сильніший.

До постколоніального прочитання образу української столиці звернулася Ярина Груша Поссамай, яка 2023 року видала італійською мовою антологію “Dimensione Kyiv. Viaggio letterario in una città ferita nelle voci di classici e contemporanei” [18], в якій образ Києва через літературний опис його п'яти головних локацій (Поділ, Центр, Печерськ, Андріївський узвіз, вулиця Інститутська) було репрезентовано уривками творів авторів різних епох, починаючи з літературних описів локацій Києва у творах Гоголя, Шевченка, Булгакова, Ахматової, до більш сучасних описів міста, представлених Андруховичем та Нікітіним, і доведено образ до 24 лютого 2022 року, зокрема крізь призму літературного щоденника Олени Стяжкіної. Уривки з текстів Гоголя, Булгакова та Ахматової про Київ вводилися перекладачкою до антології абсолютно свідомо, ці автори відомі італійським читачам, тому в гідях до прочитання до кожного уривку вона акцентувала увагу на подвійній ідентичності Гоголя, пояснювала природу походження «київського тексту» в Ахматової та робила спеціально для італійських читачів одну з перших спроб деколонізаційного критичного перепрочитання «Білої гвардії» Булгакова.

З 2024 року активізується переклад не лише сучасних авторів, а й класиків української літератури. Так, 2024 року вийшли друком італомовні переклади «Лісової пісні» [38] Лесі Українки, «Буковинські жінки» [21] Ольги Кобилянської, «Кайдашева сім'я» [31] Івана Нечуя-Левицького та «Для домашнього огнища» [19] Івана Франка, тексти, які літературно репрезентують генетичний код української нації.

Образ України через її класичну літературу межі XIX-XX століть представлений, зокрема, через такі «архетипні риси національної вдачі українця, що втілені впродовж століть у класичних літературних творах, як індивідуалізм (чи персоналізм – визнання творчої активності особи), кордоцентризм (перевага емоційного над раціональним), антеїзм (закоріненість у землю, в природу), естетизм (культ краси) тощо» [1]. Зі сторінок перекладеної класичної української літератури постає етнообраз української нації, що шанує свої прадавні традиції та вірування, важливим для неї є етнокод родини, типовий тогочасний побут якої показаний з різних кутів зору через твори згаданих вище письменників.

Серед найавторитетніших перекладачів з української мови на італійську можна назвати Джованну Броджі (Італія), відзначену 2022 року спеціаль-

ною відзакою журі Drahomán Prize «за особливий внесок у переклад і промоцію української літератури, а також у розвиток українознавчих студій в Італії» [8]; Ярину Грушу-Поссамай, Алессандро Акілі та Лоренцо Помпео. У випадку з перекладами романів Андрія Куркова частим є використання перекладу-посередника, переклад україномовного тексту не з мови оригіналу, а з уже наявного перекладу мовою, якою більш вільно володіє перекладач, зокрема маємо італомовні переклади творів Андрія Куркова з англійської мови.

3. ВИСНОВКИ

Завдяки італомовним перекладам української літератури, здійсненим в Італії протягом 2022-2024 років, італійський читач отримує авто- і гетерообраз України та українців від XIX століття до наших днів. Передусім це образ вільнолюбної, зраненої, але непохитної за переконаннями, країни, яка століттями виборює право на незалежність та збереження ідентичності і є невід'ємним складником європейського інтелектуального простору, українці показані як сильні особистості, з глибокою душею та гарним естетичним смаком. Перспективи дослідження. Поза увагою італійських перекладачів поки що лишається українська література 1920-1930-х років, література доби «Розстріляного Відродження», та українська література 1930-1980-х років. Проте певні кроки в цьому напрямі вже робляться, зокрема Алессандро Акілі готує переклад роману «Місто» Валер'яна Підмогильного. Потреба в якісних італомовних перекладах української літератури стає більш нагальною ще й тому, що з 2022 року в Італії починає з'являтися більше університетських курсів з української мови, літератури та культури, організовуються літні школи з україністики для італійських студентів, відтак місцеві викладачі україністики відчували потребу в якісних італомовних перекладах української літератури (від класичної до сучасної) для роботи зі студентами. Водночас італомовних перекладів української літератури потребують й усі ті, хто сьогодні просуває позитивний імідж України в Італії через численні заходи культурної дипломатії, у тому числі через організацію презентації італомовних перекладів українських книг, зустрічей з українськими авторами, публічних лекцій про українську літературу для широкого загалу. Відтак україно-італійська художньо-перекладацька діяльність буде продовжуватися, а отже, з часом можна буде більш повно простежити динаміку розвитку образу України через італомовні переклади XXI століття.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Будний, В., & Ільницький, М. (2008). *Порівняльне літературознавство*. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія».

2. Євтушенко, С. (2018). Постколоніальний образ України в публіцистичних творах XX ст. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*, 10, 64-68.
3. Константинович, К. (2012). *Україна в італійських текстах XV-XVII століть*. Київ: Наукова думка.
4. Константинович, К. (2011). Українські землі та етнос у літературі Італії XIII-XVI століть: зародження та розвиток основних топосів. *Київські полоністичні студії*, XVIII, 107-114.
5. Наливайко, Д. (1998). *Україна очима Заходу: рецепція України в Західній Європі XI-XVIII ст.* Київ: Наукова думка.
6. Пахльовська, О. (1990). *Українсько-італійські літературні зв'язки XV-XX століть*. Київ: Наукова думка.
7. *Український інститут книги*. Відновлено з: <https://www.ubi.org.ua/uk>
8. *Український Інститут*. Відновлено з: <https://ui.org.ua/>
9. *Український Інститут*. Відновлено з: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%82
10. *Український ПЕН*. Відновлено з: <https://pen.org.ua/>
11. Шуміло, С., & Спанезі, М. (2023). Новіша історія України у віршах та перекладах. Роздуми над збіркою поезій: Poeti d'Ucraina a cura di Alessandro Achilli e Yaryna Grusha Possamai. Milano: Mondadori, 2022, 250 p. *Сіверський літопис*, 4, 162-171.
12. Andrichovych, J. (2016). *I dodici cerchi, traduzione di Lorenzo Pompeo*. Roma: Del Vecchio Editore.
13. Andrichovych, J. (2023). *Perversione, traduzione di Lorenzo Pompeo*. Roma: Del Vecchio Editore.
14. Barka, V. (2016). *Il principe giallo: lo sterminio per fame dei contadini in Ucraina, traduzione di Alessandro Achilli*. Savona: Pentàgora.
15. *Castelvecchi*. Відновлено з: <https://www.castelvecchieditore.com/prodotto/sulle-rive-del-fiume-eterno/>
16. Clarinetti solari (2023): *antologia della poesia ucraina, a cura di Dmytro Tchystiak, traduzione in italiano di Laura Garavaglia e Annarita Tavani*. Sannicola: I Quaderni del Bardo Edizioni.
17. Cummings, M. (2003). *Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey*. Washington, D. C.: Center for Arts and Culture. Retrieved from: <https://www.americansforthearts.org/sites/default/files/MCCpaper.pdf>
18. *Dimensione Kyiv. Viaggio letterario in una città ferita nelle voci di classici e contemporanei, a cura di Yaryna Grusha Possamai*. Milano: Rizzoli.
19. Franko, I. (2024). *Ultima confessione a Leopoli, traduzione di Lorenzo Pompeo*. Barrafranca: Bonferraro
20. Kiva, I. (2024). *La guerra è sempre seduta su tutte le sedie, traduzione di Yuliia Chernyshova e Pina Piccolo*. Milano: La vita felice.
21. Kobyljanska, O. (2024). *Donne di Bucovina: quattro novelle ucraine, traduzione di Giovanna Broggi, prefazione di Alessandro Achilli*. Roma: Elliot.
22. Kostenko, L. (2023). *Sulle rive del fiume eterno, traduzione di Giovanna Broggi e Oxana Pachlovska*. Roma: Castelvecchi.
23. Kurkov, A. (2024). *Api grigi, traduzione dal russo di Rosa Mauro*. Rovereto: Keller.
24. Kurkov, A. (2023). *Diario di un'invasione, traduzione dall'inglese di Elisabetta Venturini*. Rovereto: Keller.
25. Kurkov, A. (2014). *Diari ucraini: un reportage dal cuore della protesta, traduzione di Sibylla Kirchbach*. Rovereto: Keller.
26. Kurkov, A. (2016). *L'indomito pappagallo: romanzo, traduzione di Rosa Mauro*. Rovereto: Keller.
27. Kurkov, A. (2017). *Picnic sul ghiaccio, traduzione di Rosa Mauro*. Rovereto: Keller.
28. Kurkov, A. (2008). *L'ultimo amore del presidente, traduzione di Rosa Mauro*. Milano: Garzanti.
29. Kurkov, A. (2014). *Il vero controllore del popolo, traduzione di Rosa Mauro*. Rovereto: Keller.
30. Matios, M. (2015). *Darusja la dolce. Dramma in tre vite: romanzo, traduzione di Francesca Fici*. Rovereto: Keller.
31. Nečuj-Levyč'kyj, I. (2024). *Destino di una famiglia ucraina, traduzione di Alessandro Achilli*. Barrafranca: Bonferraro.
32. Nye, J. S. (1990). Soft Power. *Foreign Policy*, 80, 153-171.
33. Tarnawsky, Y. (2021). *La vita in città, traduzione di Lorenzo Pompeo*. Roma: Elliot.
34. Pachlovska, O. (2008). L'Italia e la Polonia nella formazione dell'identità europea dell'Ucraina dei secc. XVII-XVIII. *Włosi i italianizm w Europie Środkowej i Wschodniej XV-XVIII w., B. Rojek, S. Redaelli (Eds.)*, 75-120 Warszawa: Semper.
35. Poeti d'Ucraina (2022): *antologia, traduzione di Alessandro Achilli e Yaryna Grusha Possamai*. Milano: Mondadori.
36. Prokhasko, T. (2024). *Gli eccentrici, traduzione di Lorenzo Pompeo*. Roma: Utopia Editore.
37. Stomina, O. (2023). *Lettere non spedite, traduzione di Marina Sorina*. Mantova: Gilgamesh.
38. Ukrajinka, L. (2024). *Il canto della foresta, traduzione di Yaryna Grusha Possamai*. Milano: Oskar Mondadori.
39. Zabužko, O. (2008). *Sesso ucraino: istruzioni per l'uso, traduzione di Lorenzo Pompeo Nardò*. Besa editrice.
40. Žadan, S. (2023). *Anarchy in the UKR, traduzione di Giovanna Broggi e Mariana Prokopovych*. Roma: Volland.
41. Žadan, S. (2022). *Depeche Mode, traduzione di Lorenzo Pompeo*. Roma: Castelvecchi.
42. Žadan, S. (2019). *Etopia, traduzione di Lorenzo Pompeo*. Roma: Elliot.
43. Žadan, S. (2020). *Il convitto, traduzione di Giovanna Brogi e Mariana Prokopovych*. Roma: Volland.
44. Žadan, S. (2019). La classe, traduzione di Giovanna Brogi e Yarina Grusha, "Viceversa Letteratura" – Rubrica «Qui e altrove», (*Service de Presse suisse / Edizioni Casagrande*), 13, 10-17.
45. Žadan, S. (2016). *La strada del Donbas, traduzione di Giovanna Brogi e Mariana Prokopovych*. Roma: Volland.
46. Žadan, S. (2018). *Mesopotamia, traduzione di Giovanna Brogi e Mariana Prokopovych*. Roma: Volland.

Стаття надійшла до редакції 26.02.2025

Стаття рекомендована до друку 14.04.2025

Tetiana Cherkashyna – Doctor of Science (Philology), Full Professor, Full Professor of the Department of Romance and German Philology, School of Foreign Languages; V. N. Karazin Kharkiv National University/ Guest Researcher at the University of Padua; e-mail: tetiana.cherkashyna@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6546-4565>; GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=e03Nj1IAAAAJ&hl=uk&oi=ao>; RESEARCH GATE: <https://www.researchgate.net/profile/Tetiana-Cherkashyna>

CULTURAL DIPLOMACY AND TRANSLATION: THE IMAGE OF UKRAINE AND UKRAINIANS THROUGH ITALIAN TRANSLATIONS OF UKRAINIAN LITERATURE IN 2022-2024

The article highlights the role of literary translation as an integral part of a country's cultural diplomacy, which is designed to promote a positive international image of the country abroad by showing its specific national characteristics. Since 2017, the Ukrainian Institute, a national institution, has been representing Ukrainian culture in the world, including through the translation of Ukrainian literature into various languages. It promotes the dissemination of literary translations of Ukrainian literature around the world, including in Italy. The purpose of this study is to analyse the representation of the self-image and hetero-image of Ukraine and Ukrainians through the Italian-language translation of Ukrainian literature. The material of the study was Italian translations of Ukrainian poetry and prose of the nineteenth, twentieth and twentieth-first centuries, which were made and published in Italy in 2022-2024. The main method of the study was an imagological analysis of the texts. During the analysed period, two poetry and one prose anthologies of works by Ukrainian authors of the nineteenth, twentieth and twentieth-first centuries, three collections of poetry by individual authors, and ten novels, short stories, and diaries by classic and contemporary Ukrainian authors were published in Italy. Through the prism of these translations, the ethnic image of Ukraine as an integral part of the European intellectual space, as a country of rich history and culture, was modelled. The image of Ukrainians of different eras was shown primarily as an image of strong-minded, life-loving, highly moral people with good aesthetic taste, for whom philosophy and love for their country are an organic part of the national ethnic culture. From the pages of classical Ukrainian literature of the nineteenth and early twentieth centuries, the archetypal features of the national character of Ukrainians were emphasised, such as individualism, cordocentrism, and antiism. Resilience, steadfastness, and the ability to adapt even in the most difficult life situations are shown as national traits of the Ukrainian mentality through the translation of texts of the twentieth and twentieth-first centuries.

Key words: cultural diplomacy, ethnic image, image of Ukraine and Ukrainians, imagology, Italian translation of Ukrainian literature, literary translation, national mentality.

REFERENCES

1. Budnyi, V., & Ilynskyi, M. (2008). *Porivnialne literaturoznavstvo [Comparative Literature]*. Kyiv: Vydavnychiy dim «Kyievo-Mohylianska akademii». (in Ukrainian)
2. Yevtushenko, S. (2018). Postkolonialnyi obraz Ukrainy v publitsystychnykh tvorakh XX st. [The postcolonial image of Ukraine in twentieth-century journalistic works]. *Literaturnyi protses: metodolohiia, imena, tendentsii*, 10, 64-68. (in Ukrainian)
3. Konstantynenko, K. (2012). *Ukraina v italiiskikh tekstakh XV-XVII stolit [Ukraine in Italian texts of the XV-XVII centuries]*. Kyiv: Naukova dumka. (in Ukrainian)
4. Konstantynenko, K. (2011). Ukrainski zemli ta etnos u literature Italii XIII-XVI stolit: zarodzhennia ta rozvytok osnovnykh toposiv [Ukrainian lands and ethnicity in the literature of Italy of the thirteenth and sixteenth centuries: the origin and development of the main topoi]. *Kyivski polonistychni studii*, XVIII, 107-114. (in Ukrainian)
5. Nalyvaiko, D. (1998). *Ukraina ochyma Zakhodu: retseptsii Ukrainy v Zakhidnii Yevropi XI-XVIII st. [Ukraine in the Eyes of the West: Reception of Ukraine in Western Europe in the XI-XVIII centuries]*. Kyiv: Naukova dumka. (in Ukrainian)
6. Pakhlovskaya, O. (1990). *Ukrainsko-italiiskii literaturni zviazky XV-XX stolit [Ukrainian-Italian literary ties of the XV-XX centuries]*. Kyiv: Naukova dumka. (in Ukrainian)
7. Ukrainskii Instytut knyhy [Ukrainian Book Institute]. Retrieved from: <https://www.ubi.org.ua/uk> (in Ukrainian)
8. Ukrainskii Instytut [Ukrainian Institute]. Retrieved from: <https://ui.org.ua/> (in Ukrainian)
9. Ukrainskii Instytut [Ukrainian Institute]. Retrieved from: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%82 (in Ukrainian)
10. Ukrainskii PEN [Ukrainian PEN]. Retrieved from: <https://pen.org.ua/> (in Ukrainian)
11. Shumilo, S., & Spaniezi, M. (2023). *Novisha istoriia Ukrainy u virshakh ta perekkladakh. Rozdumy nad zbirkoiu poezii: Poeti d'Ucraina a cura di Alessandro Achilli e Yaryna Grusha Possamai. Milano: Mondadori, 2022, 250 p. [Recent History of Ukraine in Poems and Translations. Reflections on a collection of poems: Poeti d'Ucraina a cura di Alessandro Achilli e Yaryna Grusha Possamai. Milano: Mondadori, 2022, 250 p.] Siverskyi litopys*, 4, 162-171. (in Ukrainian)
12. Andruchovyč, J. (2016). *I dodici cerchi, traduzione di Lorenzo Pompeo*. Roma: Del Vecchio Editore.
13. Andruchovyč, J. (2023). *Perversione, traduzione di Lorenzo Pompeo*. Roma: Del Vecchio Editore.
14. Barka, V. (2016). *Il principe giallo: lo sterminio per fame dei contadini in Ucraina, traduzione di Alessandro Achilli*. Savona: Pentàgora.
15. Castelveccchi. Відновлено з: <https://www.castelveccchieditore.com/prodotto/sulle-rive-del-fiume-eterno/>

16. Clarinetti solari (2023): *antologia della poesia ucraina, a cura di Dmytro Tchystiak, traduzione in italiano di Laura Garavaglia e Annarita Tavani*. Sannicola: I Quaderni del Bardo Edizioni.
17. Cummings, M. (2003). *Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey*. Washington, D. C.: Center for Arts and Culture. Retrieved from: <https://www.americansforthearts.org/sites/default/files/MCCpaper.pdf>
18. Dimensione Kyiv. Viaggio letterario in una città ferita nelle voci di classici e contemporanei, a cura di Yaryna Grusha Possamai. Milano: Rizzoli.
19. Franko, I. (2024). *Ultima confessione a Leopoli, traduzione di Lorenzo Pompeo*. Barrafranca: Bonferraro
20. Kiva, I. (2024). *La guerra è sempre seduta su tutte le sedie, traduzione di Yuliia Chernyshova e Pina Piccolo*. Milano: La vita felice.
21. Kobyljanska, O. (2024). *Donne di Bucovina: quattro novelle ucraine, traduzione di Giovanna Broggi, prefazione di Alessandro Achilli*. Roma: Elliot.
22. Kostenko, L. (2023). *Sulle rive del fiume eterno, traduzione di Giovanna Broggi e Oxana Pachlovska*. Roma: Castelvechi.
23. Kurkov, A. (2024). *Api grigi, traduzione dal russo di Rosa Mauro*. Rovereto: Keller.
24. Kurkov, A. (2023). *Diario di un'invasione, traduzione dall'inglese di Elisabetta Venturini*. Rovereto: Keller.
25. Kurkov, A. (2014). *Diari ucraini: un reportage dal cuore della protesta, traduzione di Sibylla Kirchbach*. Rovereto: Keller.
26. Kurkov, A. (2016). *L'indomito pappagallo: romanzo, traduzione di Rosa Mauro*. Rovereto: Keller.
27. Kurkov, A. (2017). *Picnic sul ghiaccio, traduzione di Rosa Mauro*. Rovereto: Keller.
28. Kurkov, A. (2008). *L'ultimo amore del presidente, traduzione di Rosa Mauro*. Milano: Garzanti.
29. Kurkov, A. (2014). *Il vero controllore del popolo, traduzione di Rosa Mauro*. Rovereto: Keller.
30. Matios, M. (2015). *Darusja la dolce. Dramma in tre vite: romanzo, traduzione di Francesca Fici*. Rovereto: Keller.
31. Nečuj-Levyč'kyj, I. (2024). *Destino di una famiglia ucraina, traduzione di Alessandro Achilli*. Barrafranca: Bonferraro.
32. Nye, J. S. (1990). Soft Power. *Foreign Policy*, 80, 153–171.
33. Tarnawsky, Y. (2021). *La vita in città, traduzione di Lorenzo Pompeo*. Roma: Elliot.
34. Pachlovska, O. (2008). L'Italia e la Polonia nella formazione dell'identità europea dell'Ucraina dei secc. XVII-XVIII. *Włosi i italianizm w Europie Środkowej i Wschodniej XV-XVIII w., B. Rojek, S. Redaelli (Eds.)*, 75-120 Warszawa: Semper.
35. Poeti d'Ucraina (2022): *antologia, traduzione di Alessandro Achilli e Yaryna Grusha Possamai*. Milano: Mondadori.
36. Prokhasko, T. (2024). *Gli eccentrici, traduzione di Lorenzo Pompeo*. Roma: Utopia Editore.
37. Stomina, O. (2023). *Lettere non spedite, traduzione di Marina Sorina*. Mantova: Gilgamesh.
38. Ukrajinka, L. (2024). *Il canto della foresta, traduzione di Yaryna Grusha Possamai*. Milano: Oskar Mondadori.
39. Zabužko, O. (2008). *Sesso ucraino: istruzioni per l'uso, traduzione di Lorenzo Pompeo Nardò*. Besa editrice.
40. Žadan, S. (2023). *Anarchy in the UKR, traduzione di Giovanna Broggi e Mariana Prokopovych*. Roma: Volland.
41. Žadan, S. (2022). *Depeche Mode, traduzione di Lorenzo Pompeo*. Roma: Castelvechi.
42. Žadan, S. (2019). *Etopia, traduzione di Lorenzo Pompeo*. Roma: Elliot.
43. Žadan, S. (2020). *Il convitto, traduzione di Giovanna Brogi e Mariana Prokopovych*. Roma: Volland.
44. Žadan, S. (2019). La classe, traduzione di Giovanna Brogi e Yarina Grusha, "Viceversa Letteratura" – Rubrica «Qui e altrove», (*Service de Presse suisse / Edizioni Casagrande*), 13, 10-17.
45. Žadan, S. (2016). *La strada del Donbas, traduzione di Giovanna Brogi e Mariana Prokopovych*. Roma: Volland.
46. Žadan, S. (2018). *Mesopotamia, traduzione di Giovanna Brogi e Mariana Prokopovych*. Roma: Volland.

The article was received by the editors 26.02.2025

The article is recommended for printing 14.04.2025